

RADBOUD UNIVERSITEIT NIJMEGEN
COMMUNICATIE- EN INFORMATIEWETENSCHAPPEN

Aziaten zijn slim en Belgen zijn dom. Maar wat vinden we van Spanjaarden?

Een onderzoek naar Spanish accented Dutch

Amandine Boex - S4184106

1 juni 2015

Theoretisch Gestuurd Bachelorwerkstuk

Begeleider: J.M. Burgos y Guillén, MA

Onderzoeksinstituut: CIW: Non-nativeness

Onderzoeksschool: CLS

Samenvatting

In dit onderzoek is er gekeken naar de reacties van Nederlanders op een Spaanstalig accent in de Nederlandse taal, omdat hier nog geen eerder onderzoek naar is gedaan in de wetenschap. In het experiment hebben 170 Nederlandse participanten geluisterd naar verschillende audiobestanden, ingesproken door Spaanstaligen of Nederlanders, en hebben daar vragen over beantwoord in een online enquête. Aan de hand van deze enquête is er antwoord gegeven op de volgende onderzoeksvragen en zijn de volgende hypothesen getest:

1. In welke mate is een Spaanstalig accent in de Nederlandse taal van invloed op de verstaanbaarheid van een Nederlandse tekst voor een Nederlander?
2. In hoeverre heeft dit buitenlands accent een invloed op het beeld wat de Nederlander zich vormt van de buitenlander wat betreft zijn status?

H₁: Een persoon die Nederlands met een Spaanstalig accent spreekt zal door een Nederlander als minder intelligent worden ervaren dan een persoon die zonder buitenlands accent spreekt.

H₂: Een persoon die Nederlands met een Spaanstalig accent spreekt zal door een Nederlander als een persoon met een lagere functie in zijn beroep worden ervaren dan een persoon die zonder buitenlands accent spreekt.

Uit de resultaten is gebleken dat hoe lager het Nederlandse taalniveau van de Spaanstalige spreker is, hoe slechter verstaanbaar deze is voor een Nederlander. Een Spaanstalig accent beïnvloedt dus daadwerkelijk de verstaanbaarheid. Er is echter geen relatie gevonden tussen accent en status, waardoor deze onderzoeksvraag en hypothesen niet beantwoord konden worden.

Kernwoorden

– Spaanstaligen, Nederlands, accent, verstaanbaarheid, status –

Theoretische inbedding

Tegenwoordig kent iedereen wel iemand in zijn omgeving die of oorspronkelijk afkomstig is uit een ander land of die één à twee ouders heeft met een buitenlandse nationaliteit. Door de mondialisering worden de grenzen in de wereld met de dag steeds minder zichtbaar, wat er toe leidt dat mensen van verschillende nationaliteiten frequenter met elkaar in contact komen. Steeds meer studenten gaan een half jaar naar het buitenland om daar te studeren of stage te lopen met de achterliggende gedachte om meer kennis op te doen van een andere cultuur en taal. Daarnaast voelen ook veel volwassenen zich niet meer zo gebonden aan hun moederland als vroeger en verhuizen dan ook voor hun werk of voor de liefde naar het buitenland. Dit leidt er toe dat men in ieder land wel verschillende culturen en nationaliteiten aantreft.

Vandaag de dag spreekt de meerderheid van de wereldpopulatie naast haar moedertaal ook een andere taal. Voor de meeste gevallen is dat het Engels, omdat deze als *lingua franca* wordt gezien (Tietze, 2008). Wat men zich vaak niet meteen beseft, totdat men daadwerkelijk in het buitenland is, is dat iedere persoon met een accent spreekt. Zelfs binnen één land zijn er al verschillende regionale accenten te onderscheiden, dus het is dan ook niet verrassend dat juist een buitenlander een heel ander accent heeft dan de inheemse bewoners van een land. Giles (1970, p.213) definieert accent als 'a manner of pronunciation with grammatical, syntactical, morphological and lexical levels being regarded as more or less commensurate with the standard'. Het spreken met een accent duidt dus op het hebben van een uitspraak die afwijkt van de standaard uitspraak in een land. Uit een onderzoek van Piske, MacKay en Flege (2001) blijkt dat als mensen voor langere tijd verhuizen naar een ander land hun uitspraak gedurende de eerste fase verbetert. Dit wil zeggen dat hun eigen uitspraak en accent zich langzaam transformeren in een uitspraak en accent die overeenkomen met die van de inwoners van het nieuwe land. Echter na verloop van tijd stopt deze transformatie, wat er toe leidt dat men vrijwel nooit de taal volledig hetzelfde zal uitspreken als een moedertaalspreker. Hieruit kan men concluderen dat personen die al lange tijd in een ander land dan hun moederland wonen nog steeds met hun eigen, voor anderen buitenlandse, accent zullen blijven spreken (Piske et al., 2001).

In principe zou dit buitenlandse accent geen probleem moeten veroorzaken in de communicatie, wat ook bevestigd wordt door Derwing en Munro (1997). Deze onderzoekers stellen immers dat een accent wel erg opvalt binnen de communicatie, maar dat dit niet noodzakelijkerwijs in de weg staat van een goede verstaanbaarheid. Een persoon wordt als verstaanbaar beschouwd als de luisteraar deze duidelijk en correct kan horen (Chan & Lee, 2005). Echter menen zowel Derwing en Munro (1997) als Gass en Varonis (1984) dat bekendheid met een bepaald accent of taal wel de verstaanbaarheid kan bevorderen. Tsurutani (2012) stelt zelfs dat deze bekendheid leidt tot een positievere attitude ten opzichte van het accent. In zijn onderzoek worden Engelstaligen die Japans spreken positiever beoordeeld door Japanners die in een grote stad, zoals Tokyo, wonen dan Japanners die op het platteland wonen. In de grote steden komen meer buitenlanders, waardoor de inwoners van Tokyo meer bekend zijn met andere talen, zoals het Engels, dan de bewoners van het platteland (Tsurutani, 2012).

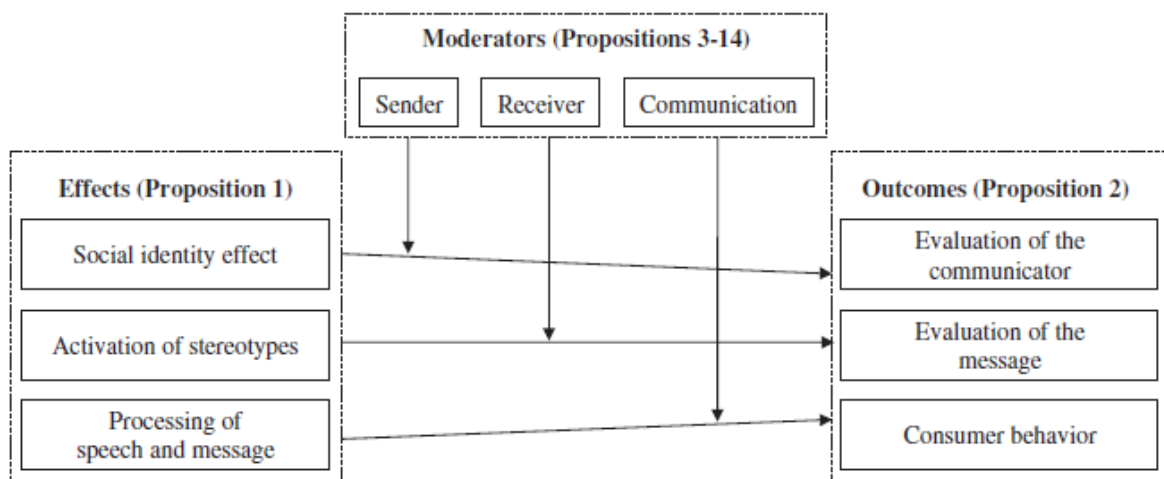
Ondanks dat een accent dus niet noodzakelijkerwijs van invloed is op de verstaanbaarheid van een persoon (Derwing & Munro, 1997), beïnvloedt een accent wel degelijk andere factoren. Zo blijkt uit een onderzoek van Lev-Ari en Keysar (2010) dat men meer moeite heeft met het begrijpen ofwel verwerken van een toespraak met een buitenlands accent dan een met een inheems accent, wat tot gevolg heeft dat een toespraak met een buitenlands accent als minder geloofwaardig wordt ervaren. Ook diverse andere onderzoeken hebben aangetoond dat mensen over het algemeen een ander oordeel vormen over een persoon die met een buitenlands accent spreekt dan over een persoon die zonder accent spreekt (Lev-Ari & Keysar, 2010; Mai & Hoffmann, 2014). Meerdere onderzoeken bevestigen dat personen die Engels spreken met een buitenlands accent onder andere als minder intelligent, minder hoogopgeleid, minder competent, minder betrouwbaar en minder interessant worden ervaren dan personen die Engels zonder accent spreken (Fuertes, Gottdiener, Martin, Gilbert & Giles, 2011; Hosoda, Stone-Romero & Walter, 2007; Tsurutani, 2012,). Opvallend is dat dit oordeel echter niet slechts door Engelse moedertaalsprekers gevormd wordt, maar ook door andere sprekers die zelf Engels met een buitenlands accent spreken (Hosoda et al., 2007). Bovendien beweren Brennan en Brennan (1981) dat de sterktegraad van het accent een rol speelt. Uit hun onderzoek komt naar voren dat wanneer Mexicanen met een sterk Mexicaans accent Amerikaans-Engels spreken hun status lager wordt

ingeschat dan wanneer ze met een zwak Mexicaans accent spreken (Brennan & Brennan, 1981).

Tsurutani (2012) richt zich in zijn onderzoek op hoe het accent van Engelstalige personen wordt geëvalueerd in Japan. Omdat het Japans een vrij moeilijke taal is, veronderstelt Tsurutani (2012) dat Japanners het juist waarderen als een buitenlander een poging doet om Japans te spreken. Deze waardering zou bovendien hoger moeten zijn in plattelandsgebieden dan in stedelijke gebieden, omdat in plattelandsgebieden zelden buitenlanders zijn. Achteraf kan deze veronderstelling toch niet bevestigd worden, want de bewoners van het platteland zijn juist kritischer en negatiever dan de inwoners van de grote steden. Daarnaast vormen Japanners een negatief denkbeeld wat betreft de competentie en integriteit van mensen die met een accent spreken. Wat betreft sociale aantrekkelijkheid worden de Engelstaligen daarentegen even positief beoordeeld als de Japanners. Een vergelijkbaar effect is te zien in een onderzoek van Hosoda et al. (2007). In het onderzoek worden Aziaten die Amerikaans-Engels met een accent spreken niet slechter beoordeeld wat betreft solidariteit dan Amerikanen. Echter geven Hosoda et al. (2007) aan dat het zou kunnen dat Aziaten goed op solidariteit scoren vanwege het stereotype dat wordt opgeroepen, namelijk dat Aziaten bezorgd zijn om anderen en minder bedreigend zijn. Het komt echter in enkele gevallen ook voor dat buitenlanders op bepaalde dimensies, zoals vriendelijkheid en aantrekkelijkheid, zelfs positiever beoordeeld worden dan binnenlanders, omdat de binnenlanders deze buitenlanders zien als beter dan henzelf of gelijk aan henzelf (Cargile, 1997). In de meerderheid van de gevallen worden personen die met een accent spreken echter toch in een hokje geplaatst. Veel van deze attitudes kunnen deels toegewezen worden aan stereotypering (Hosoda et al, 2007; Munro, 2003). Door het spreken met een accent worden deze mensen tot een bepaalde groep of stereotype gecategoriseerd en worden de vooroordelen over deze groep geactiveerd (Brennan & Brennan, 1981; Hosoda et al., 2007). Dit stereotype kan puur gerelateerd zijn aan het spreken met een accent, maar ook aan een specifieke nationaliteit of cultuur (Hosoda et al., 2007). Zo wordt bijvoorbeeld bij het horen van een Aziatisch accent het stereotype van een Aziaat geactiveerd en ontstaan onterecht vooroordelen, zoals dat deze persoon slecht kan communiceren, maar wel vriendelijk en bezorgd om anderen is (Hosoda et al, 2007). Het is daarom belangrijk dat de mens in een wereld zoals die vandaag de dag is goed op

de hoogte is over hoe en waarom deze vooroordelen en stereotyperingen ontstaan om te vermijden dat mensen zich onnodig gediscrimineerd, uitgelachen of buitengesloten voelen en om zo een samenleving te bereiken waarin iedereen elkaar als gelijke behandelt.

Uit het bovenstaande is al gebleken hoe het accent een invloed heeft op mensen in het dagelijks leven, maar daarnaast speelt het ook een rol in het bedrijfsleven. Een model dat hier inzicht in geeft, is het ABC-model ofwel het Accents-in-Business-Communication model van Mai en Hoffmann (2014), die te zien is in Figuur 1. Het model bestaat uit drie componenten: effecten, uitkomsten, en moderatoren. Het model bekijkt echter accenten met name vanuit het perspectief van één van de moderatoren: de ontvanger ofwel de luisteraar. Mai en Hoffman (2014) stellen dat een accent leidt tot het *social identity effect* en de activatie van stereotypes. Het social identity effect houdt in dat men een persoon aan de hand van zijn accent categoriseert en vervolgens indeelt tot de *in-group* of de *out-group*. Deze categorisatie en stereotypering spelen een rol in het vormen van het oordeel over de spreker door de luisteraar (Mai & Hoffmann, 2014).

Figuur 1. ABC Model (Mai & Hoffmann, 2014).

Door de internationalisering en globalisering ontstaan er met de dag steeds meer multinationals. Het is daarom van belang dat zowel werkgevers als werknemers, met name binnen zulke grote bedrijven, weten om te gaan met personen die van verschillende culturen afkomstig zijn en ongelijke situaties op de werkvloer kunnen

voorkomen. Binnen het bedrijfsleven kan het hebben van een accent immers leiden tot vervelende en discriminerende situaties (Blair & Connor, 1978). Zo worden werknemers die met een accent spreken door hun werkgevers onder andere achtergesteld in functies en promoties in vergelijking met moedertaalsprekers (Bradac & Wisegarver, 1984; De la Zerda & Hopper, 1979). Vooral in sollicitatieprocedures en situaties waarin de werknemer in direct contact staat met de klant, zoals verkoopsituaties, wordt de voorkeur gegeven aan een *native speaker* (Fuertes et al., 2011). Dergelijke situaties hebben tot gevolg dat *non-native speakers* zich terugtrekken en geen gesprekken durven te initiëren, omdat ze niet in situaties terecht willen komen waarin ze negatief beoordeeld kunnen worden (Sliwa & Johansson, 2014).

Er zijn maar weinig onderzoeken op het gebied van reacties op buitenlandse accenten afgenomen in landen waar het Engels niet de nationale taal of meest gesproken taal is (Mai & Hoffman, 2011; Tsurutani, 2012). Dit spreekt voor zich, omdat het Engels zowel tot één van de meeste gesproken talen in de wereld behoort als tot de universele handelstalen. Ook Mai en Hoffmann (2014) en Tsurutani (2012) benadrukken in hun onderzoeken dat er te weinig onderzoek is gedaan naar vreemde accenten in andere talen en landen. Daarom is het van essentieel belang om meer onderzoek te doen naar vreemde accenten in talen die wereldwijd minder gesproken worden. Dit onderzoek bestudeert de reacties van Nederlanders op een Spaanstalig accent in de Nederlandse taal en voegt daarom waarde toe op het gebied van taal en communicatie in de wetenschap. Op het gebied van taal en communicatie is er immers tot nu toe nog geen onderzoek gedaan naar reacties van Nederlanders op een Spaanstalig accent in de Nederlandse taal, waardoor het thema van *non-nativeness* in de Nederlandse taal nog erg nieuw is in de wetenschap. Dit onderzoek is met name relevant voor Spaanstalige personen als *non-native speakers*, omdat zij hierdoor inzicht kunnen krijgen in het effect van hun accent op de Nederlandse bevolking. Aan de hand van dit onderzoek kunnen Spaanstaligen immers inzien hoe hun accent zowel hun verstaanbaarheid als het oordeel over hun status beïnvloedt. Daarnaast is dit artikel ook interessant voor native speakers, in dit geval Nederlanders. Zij kunnen namelijk aan de hand van dit onderzoek bewustzijn ontwikkelen ten aanzien van de reacties en oordelen die zij vormen ten opzichte van een persoon die met een Spaanstalig accent spreekt.

Het bovenstaande heeft geleid tot de formulering van de volgende onderzoeksvragen en hypothesen:

1. In welke mate is een Spaanstalig accent in de Nederlandse taal van invloed op de verstaanbaarheid van een Nederlandse tekst voor een Nederlander?
2. In hoeverre heeft dit buitenlands accent een invloed op het beeld wat de Nederlander zich vormt van de buitenlander wat betreft zijn status?

H₁: Een persoon die Nederlands met een Spaanstalig accent spreekt zal door een Nederlander als minder intelligent worden ervaren dan een persoon die zonder buitenlands accent spreekt.

H₂: Een persoon die Nederlands met een Spaanstalig accent spreekt zal door een Nederlander als een persoon met een lagere functie in zijn beroep worden ervaren dan een persoon die zonder buitenlands accent spreekt.

Methode

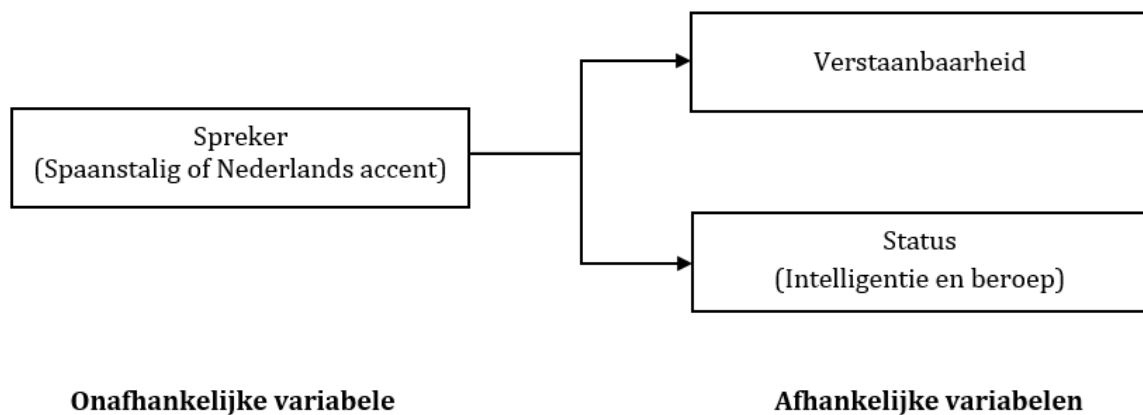
Materiaal

De onafhankelijke variabele van dit experiment was de spreker van de tekst in het luisterbestand. In totaal hebben tien personen, waarvan acht Spaanstalige sprekers en twee Nederlanders, dezelfde tekst ingesproken om de geluidsbestanden te ontwikkelen (zie Bijlage 2). De tekst en de geluidfragmenten ingesproken door de Spaanstalige personen waren geselecteerd uit de Spanish L1 Dutch L2 corpus die gebruikt werd in het onderzoek van Burgos, Jani, Cucchiarini, Van Hout en Strik (2014a), in het vervolgonderzoek van Burgos, Jani, Cucchiarini, Van Hout en Strik (submitted) en in het onderzoek van Burgos, Sanders, Cucchiarini, Van Hout en Strik (submitted). De twee Nederlandse geluidsfragmenten waren echter specifiek voor dit onderzoek ontwikkeld, maar deze bevatten wel dezelfde tekst. De ingesproken tekst bestond uit klanken die voor Spanjaarden moeilijk uitspreekbaar waren (Burgos et al., 2014a; Burgos et al., submitted; Burgos et al., submitted). De tekst luidde als volgt:

Het wordt druk op de arbeidsmarkt.

Een op de tien jongeren zit nu al werkloos thuis, blijkt uit de laatste cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Ook onder mensen van dertig jaar en ouder en onder vijftigplussers wordt de werkloosheid een steeds groter probleem. Tegelijkertijd moeten mensen die nu rustig thuis zitten en helemaal geen werk zoeken, de arbeidsmarkt op.

De sprekers waren twee Spaanse personen met een A1-niveau Nederlands, twee Spaanse personen met een A2-niveau Nederlands, één Spaanse man en één Latijns-Amerikaanse vrouw met een B1-niveau Nederlands, twee Latijns-Amerikaanse personen met een B2-niveau Nederlands en twee Nederlandse personen, die ABN spraken. Deze taalniveaus waren vastgesteld volgens het Europees Referentiekader voor de Talen (ERK). In iedere conditie is er een geluidsbestand ingesproken door zowel een man als een vrouw. Een schematische weergave van de onafhankelijke en afhankelijke variabelen is te zien in Figuur 2.

Figuur 2. Analysemodel onafhankelijke en afhankelijke variabelen.

Om de afhankelijke variabelen, verstaanbaarheid en status, te toetsen is er een enquête afgenomen bestaande uit twee delen. Het eerste deel bestond uit vragen over de variabelen verstaanbaarheid en status naar aanleiding van het luisteren naar het ingesproken audiobestand. In het tweede deel werden persoonlijke gegevens bevraagd, zoals leeftijd en geslacht. De enquête was ontworpen in Qualtrics en bestond uit tien versies die elk uit dezelfde vragen bestonden, maar varieerden in het audiofragment. Voor iedere conditie waren er immers twee geluidsfragmenten en dus ook twee versies van de enquête ontworpen, namelijk een versie met een toespraak door een man en een versie met een toespraak door een vrouw. Voordat de enquête online werd gezet, is er eerst een *pilot* afgenomen onder tien personen. Deze personen hebben één versie van de enquête getest om te bepalen of de enquête niet te lang was, de vragen begrijpelijk waren en het geluidsbestand van voldoende kwaliteit was.

Proefpersonen

Aan dit experiment namen 182 personen deel, waarvan 12 personen de enquête niet volledig hadden ingevuld en deze gegevens dus niet meegenomen konden worden in de analyses. De enquête was volledig ingevuld door 170 personen, waarvan 110 vrouwen en 60 mannen, van Nederlandse afkomst. De geslachtsverdeling was niet homogeen, aangezien er meer vrouwelijke proefpersonen deel hadden genomen. Slechts 35,3% van de participanten was man. De leeftijd van de deelnemers varieerde tussen de 18 en 76+ jaar, waarvan de meeste personen tussen de 18 en 25 jaren oud waren. De meest frequente hoogst afgeronde opleiding was het VWO, gevolgd door het HBO. Echter was er sprake van een grote diversiteit, immers van geen opleiding tot WO. Uit de enquête bleek dat slechts 28,8% van de deelnemers kennis had van de Spaanse taal en maar 14,1% deze sprak. Toch bleek een redelijk aantal mensen wel iemand te kennen die Nederlands met een Spaans accent sprak, namelijk 42,9% van de proefpersonen. De deelname aan het onderzoek was geheel vrijwillig en de antwoorden van de respondenten werden anoniem verwerkt.

Onderzoeksontwerp

Dit onderzoek heeft een 5x2 design en een tussenproefpersoon-ontwerp gehanteerd. Het experiment bestond uit een 5x2 design, aangezien er vijf condities waren, namelijk Spaanstalige accenten op A1-niveau Nederlands, Spaanstalige accenten op A2-niveau Nederlands, Spaanstalige accenten op B1-niveau Nederlands, Spaanstalige accenten op B2-niveau Nederlands en ABN accenten (geen accent). Bovendien werden er binnen iedere conditie twee variabelen getoetst: verstaanbaarheid en status. Er was sprake van een tussenproefpersoon-ontwerp, omdat iedere proefpersoon slechts tot één conditie werd toegewezen. De conditie bestaande uit Nederlandse geluidsfragmenten diende als controlegroep.

Instrumentatie

De afhankelijke variabelen van dit experiment waren 'verstaanbaarheid' en 'status'. Verstaanbaarheid kon gedefinieerd worden als het duidelijk en correct kunnen horen wat de spreker bedoelde te zeggen (Chan & Lee, 2005). De variabele 'status' was opgedeeld in twee sub-elementen, namelijk enerzijds intelligentie en anderzijds functie ofwel beroep. In de enquête zijn er dus twee verbanden gemeten, elk aan de hand van

vragen met een 7-punts Likert antwoordschaal. De vragen uit de enquête zijn terug te vinden in Bijlage 1. Allereerst is er middels vier vragen gemeten of er een relatie was tussen het taalniveau ofwel het buitenlands accent en de verstaanbaarheid. Met andere woorden is er gekeken of dat het spreken met een Spaanstalig accent in de Nederlandse taal een invloed had op de verstaanbaarheid van deze spreker. De betrouwbaarheid van de verstaanbaarheid van de spreker bestaande uit 4 items was goed: $\alpha = .85$. Een voorbeeld van een vraag voor het meten van de verstaanbaarheid luidde als volgt:

Ik kon alle woorden uit het bericht duidelijk verstaan.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Ten tweede is er middels vijf vragen gemeten of er een relatie was tussen het taalniveau ofwel het buitenlands accent en de verwachte status van een persoon. Anders gezegd is er onderzocht of het spreken met een Spaanstalig accent in de Nederlandse taal een invloed had op het oordeel dat een Nederlander vormde over de status van deze persoon. De betrouwbaarheid van de status van de spreker bestaande uit 5 items was onvoldoende: $\alpha = .68$. Het beroep van manager werd immers niet direct gekoppeld aan het hebben van een hoge status, waardoor de bijbehorende vraag hierover niet bijdroeg aan de interne consistentie van de schaal. Bij het weglaten van het item 'Ik denk dat deze persoon manager is van beroep' was de betrouwbaarheid van de status van de spreker voldoende: $\alpha = .72$. Een voorbeeld van een vraag voor het meten van de status luidde als volgt:

Ik denk dat deze persoon een universitaire opleiding heeft afgerond.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Procedure

Nadat de materialen voor het experiment ontwikkeld waren en een pre-test was afgenomen bij tien personen, werden de proefpersonen persoonlijk benaderd via face-to-face communicatie of een privébericht op het *social media* platform Facebook. Aan deze personen werd gevraagd of ze deel wilden nemen aan een experiment. Daarnaast ontvingen ze de link (<http://ciw.ruhosting.nl/webenquetes/bvdd/>), waar de participanten naartoe moesten gaan om het experiment te beginnen. Eenmaal op de juiste site werden de proefpersonen willekeurig tot één van de tien versies van de enquête toegewezen. Iedere persoon kreeg slechts één ingesproken toespraak te horen

en moest vervolgens de vragen daarbij beantwoorden. Het invullen van de enquête gebeurde individueel en duurde gemiddeld 4 minuten. De enquête kon ingevuld worden gedurende de periode van 8 april 2015 tot en met 30 april 2015. Nadat er voldoende enquêtes waren ingevuld, werden alle gegevens ingevoerd en geanalyseerd in het statistisch programma SPSS.

Statistische toetsing

In de analyse van dit experiment middels SPSS is er slechts gebruikgemaakt van onafhankelijke *t*-toetsen. Per afhankelijke variabele zijn er zeven *t*-toetsen uitgevoerd wat heeft geresulteerd in een totaal van veertien onafhankelijke *t*-toetsen, zoals te zien is in Tabel 1. De onderzoekers hebben onderzocht of er een significant verschil was voor zowel de verstaanbaarheid als de status van ABN-sprekers en A1-sprekers, ABN-sprekers en A2-sprekers, ABN-sprekers en B1-sprekers en ABN sprekers en B2-sprekers. Bovendien is er getest of er een significant verschil was voor zowel de verstaanbaarheid als de status van A1-sprekers en B1-sprekers en A1-sprekers en B2-sprekers. Tenslotte hebben de onderzoekers bepaald of er een significant verschil was voor zowel de verstaanbaarheid als de status van A2-sprekers en B2-sprekers.

Tabel 1. De *t*-toetsen voor de afhankelijke variabelen ‘verstaanbaarheid’ en ‘status’ met als factor het taalniveau van het Nederlands.

Verstaanbaarheid <i>t</i> -toets	Status <i>t</i> -toets
ABN vs. A1	ABN vs. A1
ABN vs. A2	ABN vs. A2
ABN vs. B1	ABN vs. B1
ABN vs. B2	ABN vs. B2
A1 vs. B1	A1 vs. B1
A1 vs. B2	A1 vs. B2
A2 vs. B2	A2 vs. B2

Resultaten

Om de onderzoeksvraag over de invloed van een Spaanstalig accent op de verstaanbaarheid in het Nederlands te beantwoorden, waren zeven *t*-toetsen afgenomen. De resultaten voor de verstaanbaarheid per taalniveau zijn te zien in Tabel 2. Uit een *t*-toets voor de variabele verstaanbaarheid met als factor het taalniveau van het Nederlands bleek er een significant verschil te zijn tussen ABN-sprekers en A1-sprekers ($t(73) = 13.16, p < .001$). ABN-sprekers ($M = 5.93, SD = 1.16$) bleken beter verstaanbaar te zijn dan A1-sprekers ($M = 2.67, SD = 0.96$). Daarnaast bleek er uit een *t*-toets voor de variabele verstaanbaarheid met als factor het taalniveau van het Nederlands een significant verschil te zijn tussen ABN-sprekers en A2-sprekers ($t(70) = 9.13, p < .001$). ABN-sprekers ($M = 5.93, SD = 1.16$) bleken beter verstaanbaar te zijn dan A2-sprekers ($M = 3.35, SD = 1.23$). Ook uit een *t*-toets voor de variabele verstaanbaarheid met als factor het taalniveau van het Nederlands bleek er een significant verschil te zijn tussen ABN-sprekers en B1-sprekers ($t(69) = 3.57, p = .001$). ABN-sprekers ($M = 5.93, SD = 1.16$) bleken beter verstaanbaar te zijn dan B1-sprekers ($M = 4.94, SD = 1.17$). Uit een *t*-toets voor de variabele verstaanbaarheid met als factor het taalniveau van het Nederlands bleek een significant verschil te zijn tussen ABN-sprekers en B2-sprekers ($t(67) = 5.32, p < .001$). ABN-sprekers ($M = 5.93, SD = 1.16$) bleken beter verstaanbaar te zijn dan B2-sprekers ($M = 4.40, SD = 1.21$). Bovendien bleek er uit een *t*-toets voor de variabele verstaanbaarheid met als factor het taalniveau van het Nederlands een significant verschil te zijn tussen A1-sprekers en B1-sprekers ($t(66) = 8.79, p < .001$). B1-sprekers ($M = 4.94, SD = 1.17$) bleken beter verstaanbaar te zijn dan A1-sprekers ($M = 2.67, SD = 0.96$). Daarnaast bleek er uit een *t*-toets voor de variabele verstaanbaarheid met als factor het taalniveau van het Nederlands een significant verschil te zijn tussen A1-sprekers en B2-sprekers ($t(64) = 6.49, p < .001$). B2-sprekers ($M = 4.40, SD = 1.21$) bleken beter verstaanbaar te zijn dan A1-sprekers ($M = 2.67, SD = 0.96$). Tenslotte bleek er uit een *t*-toets voor de variabele verstaanbaarheid met als factor het taalniveau van het Nederlands een significant verschil te zijn tussen A2-sprekers en B2-sprekers ($t(61) = 3.42, p = .001$). B2-sprekers ($M = 4.40, SD = 1.21$) bleken beter verstaanbaar te zijn dan A2-sprekers ($M = 3.35, SD = 1.23$).

Om de onderzoeksvraag over de invloed van een Spaanstalig accent op de verwachte status te beantwoorden, waren ook zeven *t*-toetsen afgenomen. De resultaten voor de

status per taalniveau zijn te zien in Tabel 2. Uit een *t*-toets voor de variabele status met als factor het taalniveau van het Nederlands bleek er geen significant verschil te zijn tussen ABN-sprekers en A1-sprekers ($t(74) = 1.13, p = .263$). Daarnaast bleek er uit een *t*-toets voor de variabele status met als factor het taalniveau van het Nederlands geen significant verschil te zijn tussen ABN-sprekers en A2-sprekers ($t(70) = 1.34, p = .184$). Ook uit een *t*-toets voor de variabele status met als factor het taalniveau van het Nederlands bleek er geen significant verschil te zijn tussen ABN-sprekers en B1-sprekers ($t(69) = 0.34, p = .738$). Bovendien bleek er uit een *t*-toets voor de variabele status met als factor het taalniveau van het Nederlands geen significant verschil te zijn tussen ABN-sprekers en B2-sprekers ($t(67) = 0.59, p = .560$). Uit een *t*-toets voor de variabele status met als factor het taalniveau van het Nederlands bleek er ook geen significant verschil te zijn tussen A1-sprekers en B1-sprekers ($t(65) = 1.40, p = .167$). Ook uit een *t*-toets voor de variabele status met als factor het taalniveau van het Nederlands bleek er geen significant verschil te zijn tussen A1-sprekers en B2-sprekers ($t(63) = 0.47, p = .638$). Tenslotte bleek er uit een *t*-toets voor de variabele status met als factor het taalniveau van het Nederlands ook geen significant verschil te zijn tussen A2-sprekers en B2-sprekers ($t(59) = 0.72, p = .477$).

Tabel 2. De verstaanbaarheid en verwachte status per taalniveau van het Nederlands (1 = lage verstaanbaarheid of verwachte status, 7 = hoge verstaanbaarheid of verwachte status).

Taalniveau	Verstaanbaarheid			Status		
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>n</i>
ABN	5.93	1.16	39	4.85	0.88	40
A1	2.67	0.96	36	4.62	0.91	36
A2	3.35	1.23	33	4.55	1.03	32
B1	4.94	1.17	32	4.92	0.84	31
B2	4.40	1.21	30	4.72	0.88	29

Conclusie en discussie

De eerste onderzoeksvraag die getoetst werd in dit onderzoek luidde als volgt: In welke mate is een Spaanstalig accent in de Nederlandse taal van invloed op de verstaanbaarheid van een Nederlandse tekst voor een Nederlander? Uit de resultaten bleek dat ABN-sprekers beter werden verstaan dan de Spaanstalige sprekers, zoals verwacht. Hieruit kan men concluderen dat een Spaanstalig accent in het Nederlands daadwerkelijk een effect heeft op de verstaanbaarheid, namelijk dat dit buitenlandse accent de verstaanbaarheid verslechtert. Dit wordt daarnaast ook nog eens bevestigd door het feit dat zowel B1-sprekers als B2-sprekers beter werden verstaan door Nederlanders dan A1-sprekers. Bovendien bleken B2-sprekers beter verstaanbaar te zijn dan A2-sprekers. Met andere woorden werden de Spaanstaligen die een hoger niveau Nederlands hadden en dus ook een minder sterk Spaanstalig accent hadden beter verstaan dan Spaanstaligen die in vergelijking een lager Nederlands taalniveau hadden. Kortom, kan dus uit dit onderzoek afgeleid worden dat hoe lager het taalniveau van het Nederlands en dus hoe sterker het Spaanstalig accent, hoe slechter verstaanbaar een persoon is, ondanks dat dit de conclusies tegenspreekt van Derwing en Munro (1997). Zij meenden immers dat een buitenlands accent geen invloed hoeft te hebben op de verstaanbaarheid van een persoon (Derwing & Munro, 1997). Een opvallend resultaat uit het huidige onderzoek, wat wel aansluit op de conclusies van Derwing en Munro (1997), is dat B1-sprekers gemiddeld beter verstaanbaar waren dan B2-sprekers. Dit gegeven is in strijd met de andere resultaten uit dit onderzoek die er wel op wijzen dat een sterker accent leidt tot een slechtere verstaanbaarheid. Aangezien dit onderzoek de bestaande literatuur tegenspreekt, is het dus van belang dat er vervolgonderzoek wordt gedaan naar de invloed van accent op verstaanbaarheid. Een mogelijke oorzaak voor het bovengenoemde afwijkende resultaat zou de individuele variatie tussen de sprekers kunnen zijn. Er waren namelijk slechts twee sprekers per taalniveau, wat niet representatief is voor de gehele groep mensen per taalniveau. Ook Hosoda et al. (2007) menen dat een beperkt aantal sprekers per conditie een grote limitatie kan vormen voor een onderzoek.

De tweede onderzoeksvraag die getoetst werd in dit onderzoek luidde als volgt: In hoeverre heeft dit buitenlands accent een invloed op het beeld wat de Nederlander zich vormt van de buitenlander wat betreft zijn status? Dit onderzoek heeft aangetoond dat

er geen relatie was tussen accent en status, wat er toe heeft geleid dat deze onderzoeksvraag en bijbehorende hypotheses niet beantwoord konden worden. Hierdoor konden ook de conclusies uit andere onderzoeken (Fuertes et al., 2011; Hosoda et al., 2007; Tsurutani, 2012) dat mensen die met een buitenlands accent spreken lager worden ingeschat op status niet bevestigd worden middels dit onderzoek. Het zou mogelijk kunnen zijn dat een dergelijk effect omtrent status niet gevonden is in deze studie, omdat de methode niet voldoende geschikt was om de status te meten. In dit onderzoek werd er immers aan de proefpersonen gevraagd om slechts aan de hand van een geluidsfragment een oordeel te vellen over de status van de spreker. In toekomstig onderzoek zou het te adviseren zijn om de verwachte status te meten aan de hand van zowel geluid als beeld, zoals een foto of video. Bovendien is het mogelijk dat de vragen om status te meten niet overeenkwamen met het beeld wat de proefpersonen hadden over status. Daarom zou het verstandig zijn om in een vergelijkbaar onderzoek eerst een vooronderzoek te doen naar wat de doelgroep zelf verstaat onder status.

Een beperking van dit experiment is dat er per variabele slechts vier à vijf vragen werden gesteld, waardoor er wellicht niet voldoende informatie gemeten werd en het onderzoek niet voldoende diepgang kreeg. In de toekomst zou het dus aan te raden zijn om meer items te meten per variabele. Daarnaast zou de lengte en het formele onderwerp van de tekst een invloed kunnen hebben op de uitkomsten van het onderzoek. In het geluidsfragment werden immers statistische cijfers over de arbeidsmarkt besproken. Daarom zou het in vervolgonderzoek interessant zijn om onderzoek te doen middels een langere toespraak over een luchtiger en dagelijks onderwerp. Bovendien zou ook de ongelijke geslachtsverdeling een invloed kunnen hebben op de resultaten. Er hebben meer vrouwen dan mannen meegedaan aan dit onderzoek en Smith (1979) meent dat vrouwen kritischer zijn ten opzichte van een accent en juist de standaard uitspraak prefereren. Dit zou kunnen verklaren waarom de Spaanstalige sprekers in het huidige onderzoek overduidelijk als minder verstaanbaar werden ervaren dan de ABN-sprekers. Als meer mannen deel hadden genomen aan dit onderzoek, zou het mogelijk kunnen zijn dat de gemiddelde verstaanbaarheid van de Spaanstalige sprekers hoger was geweest.

Een advies voor andere onderzoeken is om de leeftijd te meten door middel van een open vraag in plaats van een meerkeuzevraag, zodat een exacter gemiddelde berekend kan worden. Bovendien zou het wetenswaardig zijn om in toekomstig onderzoek aan de participanten te vragen of ze tweetalig zijn opgevoed, omdat dit ook een invloed kan hebben op de resultaten ongeacht of één van de talen Spaans is. Hosoda et al. (2007) stellen dat het mogelijk zou kunnen zijn dat mensen die tweetalig zijn opgevoed positiever en toleranter zijn ten opzichte van een persoon die met een accent spreekt, omdat zij zelf ook bekend zijn met een vreemde taal. In dit onderzoek is wel de bekendheid met de Spaanse taal gemeten, maar hier is geen effect voor gevonden. Ten slotte is het belangrijk om er rekening mee te houden dat dit onderzoek in een experimentele conditie heeft plaatsgevonden. Het is mogelijk dat in de echte wereld ofwel in een natuurlijke conditie mensen anders reageren op accent dan wat uit het onderzoek is gebleken.

Literatuur

- Blair, L. M., & Connor, H. S. (1978). Black and rural accents found to lessen job opportunities. *Monthly Labor Review*, *101*, 35-36.
- Bradac, J. J., & Wisegarver, R. (1984). Ascribed status, lexical diversity, and accent: Determinants of perceived status, solidarity, and control of speech style. *Journal of Language and Social Psychology*, *3*(4), 239-255.
- Brennan, E., & Brennan, J. (1981). Accent scaling and language attitudes: Reactions to Mexican American English speech. *Language and Speech*, *24*(3), 207-221.
- Burgos, P., Jani, M., Cucchiarini, C., van Hout, R., & Strik, H. (2014a). Dutch vowel production by Spanish learners: duration and spectral features. In *Proceedings of Interspeech 2014* (pp. 529-553). Singapore: International Speech Communication Association.
- Burgos, P., Jani, M., Cucchiarini, C., Van Hout, R., & Strik, H. (2014b). Duration and spectral features of Dutch vowels produced by adult Spanish learners. *Journal of the Acoustical Society of America*, (submitted).

- Burgos, P., Sanders, E., Cucchiarini, C., Van Hout, R., & Strik, H. (2015). Auris Populi: crowdsourced native transcriptions of Dutch vowels spoken by adult Spanish learners. In *Proceedings of Interspeech 2015*. Dresden, Germany, (submitted).
- Cargile, A. C. (1997). Attitudes toward Chinese-accented speech: an investigation on two contexts. *Journal of Language and Social Psychology, 16*, 434-443.
- Chan, A. H. S., & Lee, P. S. K. (2005). Intelligibility and preferred rate of Chinese speaking. *International Journal of Industrial Ergonomics, 35*(3), 217-228.
- De la Zerda, N. & Hopper, R. (1979). Employment interviewers' reactions to Mexican American speech. *Communication Monographs, 46*(2), 126-134.
- Derwing, T. M., & Munro, M. J. (1997). Accent, Intelligibility and Comprehensibility. Evidence from four L1s. *SSLA, Studies in Second Language Acquisition, 20*, 1-16.
- Europees Referentiekader voor de Talen (ERK). Geraadpleegd op 20 mei 2015 van ERK: <http://www.erk.nl/>
- Fuertes, J. N., Gottdiener, W. H., Martin, H., Gilbert, T. C., & Giles, H. (2011). A meta-analysis of the effects of speakers' accents on interpersonal evaluations. *European Journal of Social Psychology, 42*, 120-133.
- Gass, S., & Varonis, E. M. (1984). The effect of familiarity and comprehensibility of non-native speech. *Language Learning, 34*, 77-86.
- Giles, H. (1970). Evaluative reactions to accents. *Educational review, 22*, 211-227.
- Hosoda, M., Stone-Romero, E. F., & Walter, J. N. (2007). Listeners' cognitive and affective reactions to English speakers with standard American English and Asian accents. *Perceptual and Motor Skills, 104*, 307-326.

- Lev-Ari, S., & Keysar, B. (2010). Why don't we believe non-native speakers? The influence of accent on credibility. *Journal of Experimental Social Psychology, 46*, 1093-1096.
- Mai, R., & Hoffmann, S. (2011). Four positive effects of a salesperson's regional dialect in services selling. *Journal of Service Research, 14*(4), 460-474.
- Mai, R., & Hoffmann, S. (2014). Accents in Business Communication: An integrative model and propositions for future research. *Journal of consumer psychology, 24*(1), 137-158.
- Munro, M. J. (2003). A primer on accent discrimination in the Canadian context. *TESL Canada Journal, 20*(2), 38-51.
- Piske, T., McKay, I. R. A., & Flege, J. E. (2001). Factors affecting degree of foreign accent in an L2: A review. *Journal of Phonetics, 29*, 191-215.
- Sliwa, M., & Johansson, M. (2014). How non-native English-speaking staff are evaluated in linguistically diverse organizations: A sociolinguistic perspective. *Journal of International Business Studies, 45*, 1133-1151.
- Smith, P. M. (1979). Sex markers in speech. In K. Scherer, & H. Giles (Red.), *Social markers in speech* (pp. 109-146). New York: Cambridge University Press.
- Tietze, S. (2008). The work of management academics: An English language perspective. *English for Specific Purposes, 27*(4), 371-386.
- Tsurutani, C. (2012). Evaluation of speakers with foreign-accented speech in Japan: The effect of accent produced by English native speakers. *Journal of Multicultural and Multilingual Development, 33*(6), 589-603.

Bijlage 1: Instructietekst en vragen uit de enquête.

Allereerst willen we u hartelijk danken voor het meedoen aan dit experiment. In het kader van onze bachelorscriptie nemen wij een onderzoek af, waarin we een aantal verschillende reacties op accented-speech gaan onderzoeken. Dit onderzoek focust zich op de uitspraak van Spanjaarden in de Nederlandse taal en hoe Nederlanders dit ervaren. U gaat daarom luisteren naar twee geluidsfragmenten waarover u vervolgens een aantal vragen zult beantwoorden. Aan het eind van de enquête worden nog enkele algemene gegevens bevraagd. Het invullen van de enquête zal ongeveer vijf minuten in beslag nemen. Uw reactie wordt anoniem verwerkt en uitsluitend gebruikt voor onderzoek van de afdeling Communicatie- en Informatiewetenschappen van de Radboud Universiteit Nijmegen.

Nogmaals bedankt.

Met vriendelijke groet,

Amandine Boex, Britt van der Donk, Ellyne Lahaije, Tessa Prinz en Marlieke van Zutphen

Verstaanbaarheid

Ik kon alle woorden uit het bericht duidelijk verstaan.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Ik had moeite om volledig te volgen wat deze persoon zei.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Ik zou kunnen opschrijven wat deze persoon zei.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Ik had moeite om de spraak volledig te kunnen verstaan.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Accent

Deze persoon spreekt Nederlands zonder accent

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Deze persoon komt duidelijk niet uit Nederland.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Deze persoon beheerst de uitspraak van het Nederlands niet goed.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Deze persoon heeft een buitenlands accent.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Status

Ik denk dat deze persoon een universitaire opleiding heeft afgerond.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Ik denk dat deze persoon laag zou scoren op een IQ-test.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Ik denk dat deze persoon een laag salaris heeft.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Ik denk dat deze persoon manager is van beroep.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Ik denk niet dat deze persoon succesvol is.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Stereotypering

Ik denk dat deze persoon lui is.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Ik denk dat deze persoon aardig is.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Ik denk dat deze persoon intelligent is.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Ik denk dat deze persoon professioneel is.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Ik denk dat deze persoon arm is.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 Helemaal mee eens

Algemene vragen

Moedertaal:

Geslacht: Man Vrouw

Leeftijd:

18-25 jaar	
26-35 jaar	
36-45 jaar	
46-55 jaar	
56-65 jaar	
66-75 jaar	
76 jaar of ouder	

Hoogst afgeronde opleiding:

Geen	
VMBO	
HAVO	
VWO	
MBO	
HBO	
WO	

Spreekt u Spaans? Ja Nee

Hebt u kennis van de Spaanse taal? Ja Nee

Hoe schat u uw kennis van de Spaanse taal?

Beginner 1 2 3 4 5 6 7 Zeer gevorderd

Bekend u bekend met mensen die Nederlands spreken met een Spaans accent? Ja Nee

Bijlage 2: Labels van de geluidsopnames.

Afkomstig uit de Spanish L1 Dutch L2 corpus uit eerdere onderzoeken van Burgos et al. (2014a; submitted; submitted):

A1 sprekers:

BASSIST-SP-F-L2-5 (A1-female)

BASSIST-SP-M-L2-14 (A1-male)

A2 sprekers:

BASSIST-SP-F-L2-25 (A2-female)

BASSIST-SP-M-L2-2 (A2-male)

B1 sprekers:

BASSIST-LA-F-L2-7 (B1-female)

BASSIST-SP-M-L2-30 (B1-male)

B2 sprekers:

BASSIST-LA-F-L2-18 (B2-female)

BASSIST-LA-M-L2-34 (B2-male)

Afkomstig uit het huidige onderzoek:

ABN sprekers:

ABN-female (female)

ABN-male (male)